

УДК 354:328.185

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11\(29\)-580-594](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-580-594)

Олексієнко Алла Валеріївна кандидат філологічних наук, доцент, Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, м. Запоріжжя, <https://orcid.org/0000-0002-5095-6065>

Соляненко Олена Леонідівна старший викладач, Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, м. Запоріжжя, <https://orcid.org/0000-0003-2309-071>

Хігрова Ірина Олексіївна, старший викладач, Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, м. Запоріжжя, <https://orcid.org/0000-0003-3825-5060>

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Мета роботи – аналіз психолінгвістичних підходів до формування мовленнєвих навичок у здобувачів вищої освіти. Актуальність дослідження зумовлена потребою впровадження інноваційних методів навчання, які сприяють розвитку комунікативної компетентності здобувачів, зокрема, в контексті іноземних мов. У роботі використано метод аналізу дотичної літератури. Учені акцентують на важливості інтеграції психолінгвістичних принципів в освітній процес для підвищення ефективності мовленнєвих завдань, зокрема на використанні методик, що базуються на моделюванні реальних комунікативних ситуацій. Результати роботи показали, що застосування таких методів дозволяє враховувати когнітивні особливості здобувачів освіти та оптимізувати процес засвоєння мовного матеріалу. У статті також розглядається вплив психолінгвістичних параметрів, таких як швидкість мовлення, точність та семантична складність, на якість виконання навчальних завдань та розвиток мовленнєвих навичок здобувачів. Зокрема, акцентується на значущості інтеграції цих аспектів у навчання іноземних мов для досягнення високих результатів у розвитку мовленнєвих навичок. Сучасні автори також наводять приклади з практики інтеграції когнітивних та психолінгвістичних підходів, що дозволяє досягти високої ефективності в навчанні. Важливим елементом є метамовна компетентність, яка забезпечує глибше усвідомлення мовленнєвого процесу та сприяє розвитку здатності

здобувачів аналізувати власне мовлення, що, своєю чергою, підвищує їхній рівень комунікативних навичок. Результати досліджень серед здобувачів освіти демонструють покращення мовленнєвих навичок завдяки використанню психолінгвістичних принципів у навчальному процесі. Це підтверджує важливість інтеграції когнітивних та психолінгвістичних підходів, які дозволяють підвищити точність, швидкість і складність мовлення, а також покращити інтерпретаційні навички. У статті також розглянуто методи навчання, що підкреслюють ефективність розвитку метамовної компетентності для досягнення високих результатів у навчанні іноземних мов. Висновок дослідження демонструє значний потенціал психолінгвістичних підходів до викладання іноземних мов, що враховують індивідуальні й культурні особливості здобувачів освіти та сприяють розвитку їхніх комунікативних навичок.

Ключові слова: мовленнєва компетентність, когнітивні стратегії, розвиток мовлення, навчальна мотивація, лінгвістичний аналіз.

Oleksienko Alla Valeriivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, Zaporizhzhia, <https://orcid.org/0000-0002-5095-6065>

Solianenko Olena Leonidivna Senior Lecturer, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, Zaporizhzhia, <https://orcid.org/0000-0003-2309-071>

Khitrova Irina Oleksiyivna Senior Lecturer, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, Zaporizhzhia, <https://orcid.org/0000-0003-3825-5060>

PSYCHOLINGUISTIC APPROACHES TO THE FORMATION OF SPEECH SKILLS IN HIGHER EDUCATION STUDENTS

Abstract. The aim of the study is to analyze psycholinguistic approaches to the development of speaking skills in higher education students. The relevance of the research is determined by the need to implement innovative teaching methods that contribute to the development of students' communicative competence, particularly in the context of foreign language learning. The study utilizes the method of literature analysis. Researchers emphasize the importance of integrating psycholinguistic principles into the teaching process to enhance the effectiveness of speaking tasks, particularly by using methods based on modeling real communicative situations. The results of the study show that the use of such methods allows for considering the cognitive features of students and optimizing

the process of language material acquisition. The article also discusses the impact of psycholinguistic parameters, such as speech rate, accuracy, and semantic complexity, on the quality of task performance and the development of students' speaking skills. Specifically, it emphasizes the importance of integrating these aspects into foreign language teaching to achieve high results in the development of speaking skills. Modern authors also provide examples from the practice of integrating cognitive and psycholinguistic approaches, which help achieve high effectiveness in language learning. An important element is metalinguistic competence, which ensures a deeper understanding of the language process and contributes to the development of students' ability to analyze their own speech, thereby enhancing their communicative skills. Research results among higher education students demonstrate improvements in speaking skills due to the use of psycholinguistic principles in the educational process. This confirms the importance of integrating cognitive and psycholinguistic approaches that enhance the accuracy, speed, and complexity of speech, as well as improve interpretative skills. The article also examines teaching methods that highlight the effectiveness of developing metalinguistic competence for achieving high results in foreign language learning. Conclusion – the study demonstrates the significant potential of psycholinguistic approaches to foreign language teaching, which take into account the individual and cultural characteristics of students and contribute to the development of their communicative skills at a high level.

Keywords: communicative competence, cognitive strategies, speech development, learning motivation, linguistic analysis.

Постановка проблеми. Останні тенденції в навчанні іноземних мов зосереджуються на розвитку комунікативної компетенції здобувачів закладів вищої освіти, що обумовлено потребою підготувати їх до ефективної міжкультурної комунікації в глобалізованому світі. У зв'язку з цим актуальності набуває питання інтеграції психолінгвістичних підходів у процес формування мовленнєвих навичок у здобувачів вищої освіти. Проблема розвитку комунікативної компетентності тісно пов'язана з поняттям «компетенція» та «продуктивність», які є основними показниками для оцінювання рівня володіння мовою. Важливою є здатність здобувачів не лише правильно використовувати граматичні структури, а й адекватно застосовувати лексичні одиниці та фразеологізми в різних комунікативних контекстах.

На перший погляд, комунікативна компетенція виглядає як цілісна здатність, однак її формування є складним і багатограним процесом, що охоплює кілька взаємопов'язаних компонентів. Педагогічний аспект цієї компетенції базується на теоретичних підходах до освіти й вивчення мов,

що надає їй практичного і функціонального характеру. Лінгвістичний компонент, своєю чергою, пов'язаний з абстрактними знаннями мови, які стають дієвими лише через практичне застосування та навчання. З огляду на це, процес формування мовленнєвих навичок у здобувачів вищої освіти потребує врахування не лише лінгвістичних, а й психолінгвістичних аспектів, що забезпечують глибше розуміння й використання мови.

Особливо важливим є те, що розвиток мовленнєвих навичок неможливий без урахування когнітивних особливостей здобувачів, зокрема швидкості мовлення, точності, складності мовленнєвих конструкцій. Ці аспекти впливають на ефективність виконання навчальних завдань, що зумовлює потребу в пошуку оптимальних методів для їх удосконалення. Інтеграція психолінгвістичних принципів у навчання іноземних мов дозволяє створити більш динамічну й адаптовану освітню практику, що враховує індивідуальні особливості здобувачів та сприяє їхній мотивації до навчання.

Зв'язок між лінгвістичними й комунікативними аспектами навчання мов має величезне значення для розвитку мовленнєвих навичок, оскільки гармонізація мовного та соціального контексту є основою для досягнення високих результатів у навчанні. Відповідно, психолінгвістичні підходи сприяють формуванню більш цілісної та ефективної комунікативної компетенції в здобувачів, що є важливою умовою для їхнього професійного та особистісного розвитку в умовах сучасного глобалізованого світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження в галузі психолінгвістики та навчання іноземних мов підкреслюють важливість комунікативної компетенції як центрального аспекту формування мовленнєвих навичок у здобувачів вищої освіти. О. Гвоздяк, Ю. Іваніцька, А. Козак зазначають, що комунікативна компетенція полягає в здатності використовувати вербальні й невербальні коди для досягнення цілей комунікації, тоді як мовленнєва компетенція зосереджена на здатності виконувати дії, що є інтегрованими в довгострокову діяльність особи [1, с. 60]. Г. Процик стверджує, що здатність до ефективної комунікації залежить не тільки від рівня володіння мовою, а й від уміння адекватно реагувати на різні комунікативні ситуації, навіть коли здобувач освіти не може побудувати ідеально граматичні речення [2]. Ю. Крилова-Грек наголошує на тому, що для задоволення потреби сучасного суспільства щодо вивчення іноземної мови необхідно пропорційно поєднувати класичну методикау та нові тенденції, з обов'язковим урахуванням психолінгвістичних особливостей аудиторії, що навчається [3]. Таким чином, компетенція є складним процесом, що потребує інтеграції як лінгвістичних, так і психолінгвістичних аспектів.

Такі дослідники, як Д. Терехова, А. Мелешенко, звертають увагу на зміну стратегії навчання, переходячи від виключно когнітивних аспектів до більш емоційно збалансованого підходу, який враховує психоемоційний стан здобувачів у процесі навчання [4, с. 403]. Л. Іщук переконує, що викладачі повинні звертати увагу на психологічні та метакогнітивні інструменти для розвитку навчальних навичок здобувачів освіти [5]. Це особливо важливо в контексті психолінгвістичних підходів, оскільки навчання мовленнєвих навичок вимагає не лише знання лексики та граматики, а й здатності організовувати власні когнітивні процеси, зберігати концентрацію та керувати емоціями під час спілкування.

Важливим аспектом досліджень є взаємозв'язок мовленнєвої компетенції з соціокультурними, психологічними та функціональними вимірами навчання. Зокрема, О. Лавриненко зазначає, що викладачі іноземних мов повинні мати знання з різних дисциплін, таких як педагогіка, соціологія, психологія, оскільки мовне навчання є не лише лінгвістичним процесом, але й глибоко психологічним і соціокультурним [6]. Н. Саєнко, О. Чевичелова підкреслюють, що без розуміння соціокультурних та когнітивних аспектів мовлення викладач не може забезпечити ефективне навчання, оскільки знання мови є лише частиною більшого контексту, який включає здатність здобувача адаптувати мовні структури до конкретної соціальної ситуації [7, с. 301].

Загалом, сучасні дослідження акцентують на важливості психолінгвістичних підходів у навчанні іноземних мов, оскільки вони дозволяють формувати не лише мовленнєву, а й когнітивну та соціокультурну компетенцію здобувачів [8]. Інтеграція психолінгвістичних принципів у навчання допомагає оптимізувати процес засвоєння мови, адаптувати освітні стратегії до індивідуальних особливостей здобувачів та підвищити ефективність комунікативної діяльності.

Мета статті – дослідити психолінгвістичні підходи до формування мовленнєвих навичок у здобувачів вищої освіти. Стаття спрямована на аналіз впливу когнітивних та психологічних процесів на розвиток мовленнєвої компетенції в здобувачів освіти, а також на вивчення ефективних методів та стратегій, які можуть бути використані для оптимізації освітнього процесу в умовах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Мислення іноземною мовою має свої характерні риси. Спроби позбутися цих особливостей, замінюючи їх іншими значеннями, свідчать про те, що народи, які користуються різними мовами, не можуть мати ідентичного змісту мислення. Це один з основних викликів вивчення іноземної мови – здобувач вищої освіти, який починає вивчати іншу мову, повинен враховувати систему понять, що доповнюють

уже наявну, тобто відповідну рідній мові [9, с. 63]. З огляду на це, вивчення іноземних мов вважається надзвичайно корисним – воно не лише покращує гнучкість мозку, сприяє відкритості до інших культур, а й розвиває креативність та здатність до адаптації в глобалізованому світі.

У цьому ж контексті особистий та професійний успіх здобувачів вищої освіти часто залежить від їхньої здатності висловлювати власні ідеї, створювати вербальні структури та повідомлення, а також ефективно комунікувати в академічних і професійних ситуаціях. Успіх, таким чином, проявляється через лінгвістичну продуктивність, яка визнається автентичною носіями мови, що вивчається [10, с. 713]. Для досягнення високого рівня лінгвістичної продуктивності здобувачі вищої освіти повинні активно працювати над розвитком мовленнєвої пластичності [11, с. 351], а також вдосконалювати навички правильного використання мови в різноманітних контекстах.

Психолінгвістичні підходи до навчання іноземних мов охоплюють широкий спектр аспектів, які взаємодіють між собою для розвитку комунікативної компетентності. Мотивація, емоційний інтелект, механізми обробки інформації, пам'ять та мовне кодування й декодування є основними чинниками, що визначають здатність здобувачів не лише засвоювати іноземну мову, але й ефективно використовувати її в реальних міжкультурних комунікаціях. Відповідно, інтеграція психолінгвістичних підходів у навчання іноземних мов має стати важливою складовою навчальних програм для здобувачів вищої освіти (табл. 1).

Таблиця 1

Узагальнення психолінгвістичних аспектів, що впливають на розвиток комунікативної компетентності

Психолінгвістичний аспект	Опис	Роль у вивченні іноземної мови
1	2	3
Мотивація	Внутрішня та зовнішня мотивація. Мотивація до міжкультурної комунікації	Мотивація впливає на рівень залученості в освітній процес і здатність долати мовні бар'єри. Вища мотивація сприяє глибшому засвоєнню мови й тривалішому її використанню.
Емоційний інтелект (EQ)	Здатність розпізнавати, розуміти емоції та керувати ними, включаючи емоції інших	Високий EQ дозволяє краще адаптуватися до мовленнєвих ситуацій, керувати стресом і тривогою, ефективно взаємодіяти з представниками інших культур і розуміти соціальні контексти комунікації

Продовження таблиці 1

1	2	3
Механізми обробки інформації	Обробка та інтеграція нової мовної інформації, адаптивна зміна стратегій залежно від ситуації	Швидкість обробки мовної інформації дозволяє здобувачам швидше реагувати в мовленнєвих ситуаціях, використовувати граматичні та лексичні елементи в нових контекстах
Пам'ять	Процеси запам'ятовування лексичних одиниць, граматичних структур, фразеологізмів. Важливі механізми оперативної та довготривалої пам'яті	Пам'ять важлива для збереження мовних знань. Активне повторення й пов'язування нової інформації з наявними знаннями сприяє більш ефективному використанню мови в реальних комунікативних ситуаціях
Мовне кодування та декодування	Кодування (перетворення думок у мовні знаки) і декодування (розуміння мовленнєвих висловлювань)	Ці процеси важливі для правильного застосування граматики та лексики, розуміння контексту й соціальних норм використання мови. Інтерактивне навчання активізує ці процеси

Джерело: власна розробка авторів

Згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (CECRL), компетенція лінгвістичної комунікації, яка включає лінгвістичний, соціолінгвістичний та прагматичний компоненти, може бути розвинута та автоматизована лише при знанні таких рівнів мови, як фонологічний, лексичний, синтаксичний, граматичний, орфографічний тощо [12, с. 3]. Таким чином, освітній процес вимагає від здобувачів не лише теоретичних знань, а й активної практичної роботи, що забезпечує автоматизацію мовленнєвих навичок.

У цьому контексті вчені наголошують, що навчання може бути успішним лише за умови активної взаємодії викладача та здобувача освіти [13]. При цьому викладач не просто передає знання, але й допомагає здобувачам орієнтуватися в освітньому процесі, визначати шляхи досягнення поставлених цілей та виконання необхідних завдань. Важливим є те, що викладач має не тільки спрямовувати, але й сприяти розвитку автономії здобувача, надаючи йому можливість для самостійного мислення й навчання.

З огляду на те, що національна фахова передвища та вища освіта є частиною європейського освітнього простору, важливо враховувати

основні норми освітньої та лінгвістичної політики, які визначають підходи до викладання іноземних мов. Формування комунікативних компетенцій з іноземних мов є ключовим елементом сучасної освітньої практики. Це питання розглядалося в межах різних наукових підходів, серед яких комунікативний, динамічно-контекстуальний, соціолінгвістичний, інтерактивного навчання та психолінгвістичний [14].

У психолінгвістичній перспективі особливу увагу варто приділяти тому, як психічні процеси, пов'язані з мовленнєвою діяльністю, сприяють розвитку навичок комунікації. Процеси усвідомлення, автоматизації мовленнєвих актів, а також врахування емоційного та когнітивного контексту є ключовими для ефективного навчання іноземних мов і розвитку мовленнєвих навичок у здобувачів вищої освіти [15, с. 269].

Психолінгвістичні підходи до формування мовленнєвих навичок у здобувачів вищої освіти охоплюють дослідження взаємозв'язку між розумом і мовою, що є основним завданням психолінгвістики. Це міждисциплінарне поле, яке поєднує два ключові напрями: психологію – вивчення розумових процесів та поведінки, і лінгвістику – науку про мову. Психолінгвістика займається дослідженням того, як людський мозок обробляє, продукує та сприймає мовленнєві конструкції під час комунікації, а також механізмів, що становлять основу мовленнєвої діяльності.

Отже, ключові моменти, пов'язані з психолінгвістичним підходом до вивчення мови, та їхнє значення для ефективного розвитку мовленнєвих навичок у здобувачів вищої освіти є різноманітними. Психолінгвістичні підходи до формування мовленнєвих навичок у здобувачів вищої освіти є важливим аспектом, який не тільки розвиває мовленнєві навички, але й впливає на ефективність комунікації, професійну підготовку та міжкультурну адаптацію здобувачів освіти в глобалізованому світі.

Знання рідної мови є важливим фактором, що сприяє засвоєнню іноземної мови в здобувачів вищої освіти. Якщо здобувачі володіють рідною мовою на високому рівні, це допомагає їм без труднощів інтегруватися у процес вивчення іноземної мови. Розуміння принципів, норм, правил, системи та особливостей рідної мови дає змогу ефективніше опанувати нову мову, оскільки здобувачі можуть використовувати ці знання як основу для вивчення іншої мовної системи.

Знання культури країни, мова якої вивчається, є важливою частиною розвитку комунікативних навичок. Відомо, що вивчення культури тісно пов'язане з вивченням мови. Психолінгвістичний підхід підкреслює, що знання культурної сфери спонукає здобувачів формувати уявлення не лише про суспільство, в якому говорять цією мовою, але й про себе самого. Це

сприяє формуванню ставлення до світу, де мова виступає як засіб передавання досвіду, а культура є невід'ємною частиною процесу навчання, адже мова спрямована на визначення ідентичностей і відмінностей між народами.

Вивчення іноземної мови вимагає від здобувачів вищої освіти здатності сприймати як відмінності, так і схожості між лінгвістичними, фразеологічними, ідіоматичними та культурними аспектами різних мов. Не знаючи специфіки цих явищ, здобувачі можуть потрапити в незручні або навіть конфліктні ситуації під час комунікації. Вивчення лексики не обмежується лише передачею значень слів у певних контекстах. Лексика, яку викладачі використовують в освітньому процесі, передає стиль життя народу, його мислення, менталітет, поведінку, смаки та інші культурні особливості. З огляду на це, вивчення культури неможливо відокремити від процесу вивчення мови.

Одним із важливих завдань викладачів іноземних мов є вибір методів, які полегшують засвоєння лексики здобувачами. Це є постійною проблемою для педагогів, оскільки вони повинні інтегрувати психолінгвістичні стратегії в освітній процес, враховуючи психологічні, когнітивні та культурні особливості здобувачів. Викладач іноземної мови відіграє ключову роль у створенні найкращих умов для навчання, забезпечуючи методи, які відповідають індивідуальним потребам здобувачів вищої освіти.

Багато дослідників у галузі психолінгвістики рекомендують викладачам використовувати види діяльності, що дозволяють здобувачам одночасно розвивати кілька лінгвістичних компетенцій. Ці види діяльності, які інтегрують навички читання, письма, слухання та говоріння, є більш складними, оскільки здобувачі повинні використовувати як рецептивні (сприйняття), так і продуктивні (створення) мовленнєві компетенції. Для розвитку комунікативної компетенції викладач спрямовує освітній процес на виконання здобувачами завдань, які охоплюють обидва типи компетенцій – рецептивні та продуктивні. Це забезпечує формування здатності до безперервного самовираження в мовленні або участі в інтерактивній комунікації з іншими учасниками спілкування.

На сьогодні новим елементом навчальної програми є діяльність медіації, яка зосереджена на соціокультурних та прагматичних аспектах вивчення іноземної мови. Це дозволяє здобувачам не лише опанувати мовні структури, а й розуміти їхнє застосування в різноманітних соціокультурних контекстах. Медіація охоплює діяльність, пов'язану з перекладом, адаптацією та інтеграцією культурних особливостей, що сприяє кращому розумінню й використанню мови в реальних комунікаційних ситуаціях (табл. 2).

Таблиця 2

Медіація як адаптація та інтеграція культурних особливостей мови, що вивчається

Діяльність медіації	Опис дії
Пояснення усно або письмово інформації	Пояснення змісту тексту, схеми чи таблиці для кращого розуміння
Відтворення написаного тексту усно	Усне відтворення змісту тексту зі збереженням його головної ідеї та основних деталей
Тлумачення літературних текстів	Інтерпретація й пояснення літературних творів з урахуванням культурного контексту
Парафразування висловів	Перефразування або переспівування чужих висловів для досягнення кращого розуміння
Переформулювання ідей у більш чіткій формі	Зміна структури речень чи думок для спрощення або уточнення їхнього значення
Додавання власних пояснень	Додавання додаткових роз'яснень або уточнень для полегшення сприйняття інформації
Використання зображень, відеоматеріалів	Ілюстрація й пояснення інформації за допомогою візуальних матеріалів для кращого розуміння
Переклад складних речень, адаптування до контексту	Переклад складних або незрозумілих речень з адаптацією до культури або контексту

Джерело: власна розробка авторів

Отже, різні аспекти медіації сприяють покращенню комунікації та розуміння через адаптацію мовних та культурних особливостей.

Успіх розвитку комунікативної компетенції забезпечується також врахуванням здібностей здобувачів, складності завдання. Викладачі повинні пропонувати їм цікаві теми для обговорення та зосереджувати їхній потенціал на мовленні як на компетенції. Іншим фактором, що впливає на успіх у навчанні, є особистісні характеристики здобувачів, зокрема їхня схильність до інтроверсії чи екстраверсії.

У процесі навчання іноземних мов важливо створити умови для активної участі здобувачів освіти в дискусіях і командних проєктах, особливо для тих, хто має інтровертні риси, адже це дозволяє оптимально розвивати їхній колаборативний та інтеграційний дух. Взаємодія здобувачів освіти між собою, а також взаємодія здобувач-викладач у відповідному освітньому середовищі є ключовими для ефективного процесу навчання. Ідеї психолінгвістів, зокрема твердження, що через соціальну взаємодію здобувачі освіти навчаються один від одного, є надзвичайно важливими для організації освітнього процесу [13].

Водночас у вивченні іноземної мови не існує єдиної методології, яка б гарантувала високі результати для всіх здобувачів освіти. Досвід показує, що застосування більш широкого спектра методів і ресурсів, які залежать від конкретної ситуації, зумовлює більший прогрес. Визначення цілей, реалізація дидактичних процедур, орієнтованих на поліпшення діяльності та завдань, інтерактивні стратегії, творчий підхід викладача, а також чітке визначення критеріїв оцінювання та контролю – усі ці елементи складають основу ефективного освітнього процесу.

Для того, щоб здобувачі освіти могли успішно опанувати іноземну мову, недостатньо лише теоретичних когнітивних здобутків. Професійне володіння іноземною мовою для викладача є набагато складнішим завданням. Окрім лінгвістичних компетенцій, таких як граматики, лексика, синтаксис, фонетика та лексикологія, викладач також має бути обізнаний у методології навчання. Інтеграція цих знань є відповіддю на виклики сучасного навчання та сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу.

Психолінгвістичний підхід до викладання мов надає можливість навчати з комунікативної перспективи, враховуючи емоційні, креативні, соціальні, когнітивні та лінгвістичні компетенції здобувачів освіти. Цей підхід дозволяє глибше зрозуміти процеси мислення, мовлення та взаємодії учасників освітнього процесу. Використання психолінгвістичних принципів у навчанні іноземних мов сприяє не тільки розвитку мовленнєвих навичок, але й підвищенню здатності здобувачів освіти до ефективної комунікації в багатьох контекстах. Успішне засвоєння мови стає можливим через активну взаємодію з навколишнім світом, що охоплює як безпосередній контакт із носіями мови, так і інтеграцію культурних аспектів.

Зокрема, важливим є розвиток таких когнітивних здібностей, як критичне мислення, здатність до аналізу, синтезу інформації та створення нових ідей, що є важливою складовою сучасної мовленнєвої компетенції. Крім того, психолінгвістичний підхід дозволяє інтегрувати емоційний аспект навчання, що підвищує мотивацію здобувачів освіти, допомагає їм більш глибоко переживати процес навчання та формує позитивне ставлення до іншомовної культури.

Загалом, інтеграція психолінгвістичного підходу в навчання іноземних мов не лише покращує мовленнєві навички, але й сприяє розвитку міжкультурної комунікації, а також гнучкості й адаптивності здобувачів освіти в різноманітних комунікаційних ситуаціях. Урахування емоційних і соціальних аспектів мовленнєвого процесу дозволяє створити освітнє середовище, яке відповідає вимогам сучасного світу, де міжкультурна взаємодія стає все важливішою складовою особистісного розвитку.

Отже, поєднання психолінгвістичних принципів і медіації культурних особливостей у навчанні іноземних мов може значно покращити не лише мовленнєву компетенцію, але й сприяти формуванню здатності до ефективної, культурно чутливої комунікації в глобалізованому світі.

Висновки. Підсумовуючи, можна стверджувати, що ефективна комунікація є результатом високого рівня мовленнєвих здібностей. Комунікативний процес орієнтований на розвиток лінгвістичних і соціокультурних компетенцій здобувачів освіти, а також на їхню здатність удосконалювати комунікативні навички та знання іноземної мови. Мотивація, ставлення, вік, інтелектуальні здібності, стиль навчання та особистісні характеристики здобувачів освіти значно впливають на розвиток їхньої комунікативної компетенції. Ці фактори формують більш специфічні елементи процесу засвоєння іноземної мови, такі як знання, здобуті в процесі вивчення інших мов, знання про світ, що варіюються залежно від віку та контексту навчання.

Отримані результати свідчать про те, що застосування психолінгвістичних підходів дає змогу врахувати когнітивні особливості здобувачів освіти, що, своєю чергою, сприяє оптимізації процесу засвоєння мовного матеріалу. У статті також було розглянуто вплив психолінгвістичних параметрів, таких як швидкість мовлення, точність, семантична складність, на якість виконання навчальних завдань і розвиток мовленнєвих навичок здобувачів освіти. Зроблено висновок про важливість інтеграції цих аспектів у процес навчання іноземних мов для досягнення високих результатів у розвитку мовленнєвих навичок.

Аналіз сучасних досліджень продемонстрував, що поєднання когнітивних і психолінгвістичних підходів може значно підвищити ефективність навчання мов, зокрема через розвиток метамовної компетентності, яка забезпечує здобувачам освіти глибше усвідомлення мовленнєвого процесу. Це сприяє формуванню здатності до самостійного аналізу власного мовлення, що покращує їхні комунікативні навички. Впровадження психолінгвістичних принципів у навчання іноземних мов дозволяє підвищити точність, швидкість і складність мовлення, а також покращити інтерпретаційні навички здобувачів освіти.

Таким чином, дослідження підтверджує значний потенціал психолінгвістичних підходів у викладанні іноземних мов, що враховують індивідуальні, когнітивні та культурні особливості здобувачів освіти. Це сприяє розвитку їхніх комунікативних навичок, що є важливим чинником для успішної інтеграції в глобалізоване суспільство та забезпечення здатності ефективно взаємодіяти в міжкультурних контекстах.

Література:

1. Гвоздяк О. М., Іваніцька Ю. В., Козак А. В. Психолінгвістичні аспекти навчання іноземних мов: роль мотивації та психологічних чинників (німецька мова). *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 32 Т. 1. С. 60–66. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.32.1.10>
2. Процик Г. Лінгводидактичні основи навчання іноземної мови у закладах вищої освіти України. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 13(31). DOI:10.52058/2786-4952-2023-13(31)-312-324
3. Крилова-Грек Ю. Психолінгвістичні аспекти навчання іноземної мови дорослої аудиторії. *Проблеми сучасної психології: збірн. наук. пр.* 2019. № 3. URL: <http://psh.udpu.edu.ua/index.php/2227-6246/article/view/163163> (дата звернення: 15.11.2024).
4. Терехова Д. І., Мелещенко А. Р. Аспекти вивчення мовної свідомості. *Progressive Research in the Modern World: The 10 th International scientific and practical conference (Boston, June 22-24, 2023)*. Boston, USA. 2023. С. 403–406. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/06/PROGRESSIVE-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-22-24.06.2023.pdf#page=403> (дата звернення: 15.11.2024).
5. Іщук Л. С. Психолінгвістичний аспект вивчення фразеологізмів з антропонімним компонентом. Київ, 2022. 20 с.
6. Лавриненко О. Л. Функціонування психологічних механізмів в процесі вивчення лексики іноземної мови. *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. № 59. С. 174–182.
7. Саєнко Н., Чевичелова О. Використання білінгвальних стратегій під час навчання іноземної мови студентів університету. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2023. № 1(23). С. 299–307. DOI: <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2023.23.299-307>
8. Hertsovska N. The analysis of psycholinguistic peculiarities of a foreign language studying: suggestopedia approach. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2022. № 3–4. DOI: <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2022.21-22.316-323>
9. Naibaho L. Child language acquisition: A study on psycholinguistics. *MIJR: Multidisciplinary International Journal of Research*. 2023. Vol. 1. № 2. P. 59–70. URL: <https://publishing.impola.co.id/index.php/MIJR/article/view/44> (date of access: 15.11.2024).
10. Krishna K. S., Madhavi P. A., Srilatha M. Exploring psycholinguistic phenomena in the acquisition of the English language: An investigation for pedagogical enhancement. *Library Progress International*. 2024. Vol. 44. № 2. P. 708–718. URL: <https://bpasjournals.com/library-science/index.php/journal/article/view/1396> (date of access: 15.11.2024).
11. Weinmann M., Neilsen R., Cabezas Benalcázar C. Language awareness and language awareness in the global age 2020–2023: Digital engagement and practice in language teaching and learning in (post-) pandemic times. *Language Awareness*. 2024. Vol. 33. № 2. P. 347–364. DOI: <https://doi.org/10.1080/09658416.2023.2236025>
12. Stickler U. Online language teaching in times of change: A CALL to action for language teachers and educators. *Journal of China Computer-Assisted Language Learning*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1515/jccall-2024-0010>
13. Derakhshan A., Shakki F. How innovative are innovative research approaches in the psychology of the language teachers and learners: A state-of-the-art review. *Language Related Research*. 2024. Vol. 15. № 5. URL: <https://lrr.modares.ac.ir/article-14-75866-en.html> (date of access: 15.11.2024).

14. Ma Q., Crosthwaite P., Sun D., Zou D. Exploring ChatGPT literacy in language education: A global perspective and comprehensive approach. *Computers and Education: Artificial Intelligence*. 2024. Vol. 7. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2024.100278>

15. Elaish M. M., Shuib L., Ghani N. A., Yadegaridehkordi E. Mobile English language learning (MELL): A literature review. *Educational Review*. 2019. Vol. 7. № 2. P. 257–276. DOI: <https://doi.org/10.1080/00131911.2017.1382445>

References:

1. Hvozdiak, O. M., Ivanitska, Yu. V., & Kozak, A. V. (2023). Psyholinhvistychni aspekty navchannia inozemnykh mov: rol motyvatsii ta psykholohichnykh chynnykiv (nimetska mova) [Psycholinguistic aspects of learning foreign languages: the role of motivation and psychological factors (German language)]. *Zakarpatski filolohichni studii – Transcarpathian Philological Studies*, 32(1), 60–66. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.32.1.10> [in Ukrainian].

2. Protsyk, H. (2023). Lihvodidaktychni osnovy navchannya inoziemnoi movy u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy [Linguistic foundations of foreign language learning in higher education institutions of Ukraine]. *Perspektyvy ta innovatsiyi nauky – Perspectives and innovations of science*, 13(31), 312–324. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-13\(31\)-312-324](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-13(31)-312-324) [in Ukrainian].

3. Krylova-Hrek, Yu. (2019). Psyholinhvistychni aspekty navchannia inozemnoi movy dorosloi audytorii [Psycholinguistic aspects of teaching a foreign language to an adult audience]. *Problemy suchasnoi psykholohii: zbirn. nauk. pr. – Problems of modern psychology: collection of scientific papers*, 3. Retrieved from <http://psh.udpu.edu.ua/index.php/2227-6246/article/view/163163> [in Ukrainian].

4. Terekhova, D. I., & Meleschenko, A. R. (2023). Aspekty vyvchennya movnoi svidomosti [Aspects of studying language awareness]. *Progressive Research in the Modern World: The 10 th International scientific and practical conference* (Boston, June 22-24, 2023) (pp. 403–406). Boston. Retrieved from <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/06/PROGRESSIVE-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-22-24.06.2023.pdf#page=403> [in Ukrainian].

5. Ishchuk, L. S. (2023). *Psyholinhvistychnyi aspekt vyvchennya frazeolohizmiv z antroponimnym komponentom [Psycholinguistic aspect of studying phraseology with an anthroponomic component]*. Kyiv [in Ukrainian].

6. Lavrynenko, O. (2023). Funktsionuvannya psykholohichnykh mekhanizmiv v protsesi vyvchennya leksyky inoziemnoi movy [The functioning of psychological mechanisms in the process of learning the vocabulary of a foreign language]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: Mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka – Current issues of humanitarian sciences: Interuniversity collection of scientific works of young scientists of Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobyt'sk*, 59, 174–182 [in Ukrainian].

7. Sayenko, N., & Chevichelova, O. (2023). Vykorystannia bilinhvalnykh stratehii pid chas navchannia inozemnoi movy studentiv universytetu [Use of bilingual strategies during foreign language learning of university student]. *Suchasni doslidzhennya z inoziemnoi filolohii – Modern research on foreign philology*, 1 (23), 299–307. <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2023.23.299-307> [in Ukrainian].

8. Hertsovska, N. (2022). The analysis of psycholinguistic peculiarities of a foreign language studying: suggestopedia approach. *Suchasni doslidzhennya z inoziemnoi filolohii – Modern research on foreign philology*, 3–4. <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2022.21-22.316-323> [in English].

9. Naibaho, L. (2023). Child Language Acquisition: A Study on Psycholinguistics. *MIJR: Multidisciplinary International Journal of Research*, 1(2), 59–70. Retrieved from <https://publishing.impola.co.id/index.php/MIJR/article/view/44> [in English].
10. Krishna, K. S., Madhavi, P. A., & Srilatha, M. (2024). Exploring Psycholinguistic Phenomena in the Acquisition of the English Language: An Investigation for Pedagogical Enhancement. *Library Progress International*, 44(2), 708–718. Retrieved from <https://bpasjournals.com/library-science/index.php/journal/article/view/1396> [in English].
11. Weinmann, M., Neilsen, R., & Cabezas Benalcázar, C. (2024). Languaging and language awareness in the global age 2020–2023: digital engagement and practice in language teaching and learning in (post-) pandemic times. *Language Awareness*, 33(2), 347–364. <https://doi.org/10.1080/09658416.2023.2236025> [in English].
12. Stickler, U. (2024). Online language teaching in times of change: a CALL to action for language teachers and educators. *Journal of China Computer-Assisted Language Learning*. <https://doi.org/10.1515/jccall-2024-0010> [in English].
13. Derakhshan, A., & Shakki, F. (2024). How innovative are innovative research approaches in the psychology of the language teachers and learners: A state-of-the-art review. *Language Related Research*, 15(5). Retrieved from <https://lrr.modares.ac.ir/article-14-75866-en.html> [in English].
14. Ma, Q., Crosthwaite, P., Sun, D., & Zou, D. (2024). Exploring ChatGPT literacy in language education: A global perspective and comprehensive approach. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 7. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2024.100278> [in English].
15. Elaish, M. M., Shuib, L., Ghani, N. A., & Yadegaridehkordi, E. (2019). Mobile English language learning (MELL): A literature review. *Educational Review*, 71(2), 257–276. <https://doi.org/10.1080/00131911.2017.1382445> [in English].